

**Konwencja
o Międzynarodowym Handlu Dzikimi Zwierzętami i Roślinami Gatunków Zagrożonych
Wyginięciem
sporządzona w Waszyngtonie dnia 3 marca 1973 r.**

Umawiające się państwa,
uznając, że dzikie zwierzęta i rośliny w ich wielorakich, pięknych i różnorodnych formach stanowią niezastąpioną część naturalnych systemów przyrody ziemskiej, która musi być zachowana dla obecnych i przyszłych pokoleń;
świadome stale rosnącej wartości dzikich zwierząt i roślin z punktu widzenia estetyki, nauki, kultury, rekreacji i ekonomiki;
uznając, że społeczeństwa i państwa są i powinny być najlepszymi obrońcami własnej dzikiej zwierzyny i roślinności;
uznając ponadto, że współpraca międzynarodowa jest podstawowym czynnikiem ochrony niektórych gatunków dzikich zwierząt i roślin przed nadmierną eksploatacją powodowaną handlem międzynarodowym;
przekonane o pilności podjęcia właściwych kroków w tym celu;
uzgodniły, co następuje:

Artykuł I
Definicje

W rozumieniu niniejszej konwencji, jeżeli z treści nie wynika inaczej:

(a) "*gatunek*" - oznacza każdy gatunek, podgatunek bądź odrębną geograficzną populację;
(b) "*okaz*" - oznacza:

(i) każde zwierzę lub roślinę, żywe lub martwe;
(ii) w odniesieniu do zwierząt - gdy chodzi o gatunki objęte załącznikami I i II - każdą łatwo rozpoznawalną ich część lub produkt otrzymany ze zwierzęcia, a gdy chodzi o gatunki objęte załącznikiem III - każdą łatwo rozpoznawalną ich część lub produkt otrzymany ze zwierzęcia, jeżeli zostały one objęte tym załącznikiem, oraz
(iii) w odniesieniu do roślin - gdy chodzi o gatunki objęte załącznikiem I - każdą łatwo rozpoznawalną ich część lub produkt otrzymany z rośliny, a gdy chodzi o gatunki objęte załącznikami II i III - każdą łatwo rozpoznawalną ich część lub produkt otrzymany z rośliny, jeżeli są one objęte tymi załącznikami;

(c) "*handel*" - oznacza eksport, reeksport, import i sprowadzenie z morza;

(d) "*reeksport*" - oznacza eksport każdego okazu, który został uprzednio wwieziony;

(e) "*sprowadzenie z morza*" - oznacza wwiezienie do państwa okazów jakiegokolwiek gatunku, które zostały pobrane ze środowiska morskiego nie będącego pod jurysdykcją żadnego państwa;

(f) "*organ naukowy*" - oznacza państwowy organ naukowy, wyznaczony zgodnie z artykułem IX;

(g) "*organ administracyjny*" - oznacza państwowy organ administracyjny, wyznaczony zgodnie z artykułem IX;

(h) "*Strona*" - oznacza państwo, w stosunku do którego niniejsza konwencja weszła w życie.

Artykuł II

Podstawowe zasady

1. Załącznik I obejmuje wszystkie gatunki zagrożone wyginięciem, które są lub mogą być przedmiotem handlu. Handel okazami tych gatunków powinien być poddany szczególnie ścisłej reglamentacji w celu zapobieżenia dalszemu zagrożeniu ich istnienia i może być dozwolony jedynie w wyjątkowych okolicznościach.

2. Załącznik II obejmuje:

(a) wszystkie gatunki, które wprawdzie niekoniecznie już teraz są zagrożone wyginięciem, nie mniej mogą stać się takimi, jeżeli handel okazami tych gatunków nie zostanie poddany ścisłej reglamentacji mającej zapobiec eksploatacji nie dającej się pogodzić z ich utrzymaniem, oraz

(b) niektóre gatunki, które powinny być przedmiotem reglamentacji w celu poddania skutecznej kontroli handlu okazami gatunków objętych załącznikiem II w myśl punktu (a).

3. Załącznik III obejmuje wszystkie gatunki, co do których jedna ze Stron uzna swoją właściwość do objęcia ich reglamentacją mającą na celu zapobieżenie lub ograniczenie eksploatacji tych gatunków i wymagającą współpracy innych Stron w zakresie kontroli handlu.

4. Strony będą zezwalały na handel okazami gatunków objętych załącznikami I, II i III, wyłącznie zgodnie z postanowieniami niniejszej konwencji.

Artykuł III

Reglamentacja handlu okazami gatunków objętych załącznikiem I

1. Wszelki handel okazami gatunków objętych załącznikiem I powinien odbywać się zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu.

2. Eksport jakichkolwiek okazów należących do gatunków objętych załącznikiem I będzie wymagał uprzedniego uzyskania i przedstawienia zezwolenia eksportowego. Takie zezwolenie można będzie uzyskać jedynie po spełnieniu następujących warunków:

(a) organ naukowy państwa eksportu wyda opinię, że eksport nie przyniesie szkody w utrzymaniu tego gatunku;

(b) organ administracyjny państwa eksportu ustali, że okaz nie został pozyskany z naruszeniem obowiązującego prawa tego państwa o ochronie zwierząt i roślin;

(c) organ administracyjny państwa eksportu ustali, że każdy żywy okaz zostanie przygotowany i będzie przewożony w sposób zapobiegający ryzyku okaleczenia, zachorowania lub okrutnego traktowania;

(d) organ administracyjny państwa eksportu ustali, że został uzyskane zezwolenie importowe na dany okaz.

3. Import okazów należących do gatunków objętych załącznikiem I będzie wymagał uprzedniego uzyskania i przedstawienia zezwolenia importowego oraz zezwolenia eksportowego albo świadectwa reeksportu. Zezwolenie importowe będzie można uzyskać jedynie po spełnieniu następujących warunków:

(a) organ naukowy państwa importu wyda opinię, że import nie przyniesie szkody w utrzymaniu określonego gatunku;

- (b) organ administracyjny państwa importu ustali, że proponowany odbiorca żywego okazu posiada wyposażenie odpowiednie do przetrzymywania go i opieki nad nim;
- (c) organ administracyjny państwa importu ustali, że okaz nie zostanie przeznaczony głównie do celów handlowych.

4. Reeksport jakichkolwiek okazów należących do gatunków objętych załącznikiem I będzie wymagał uprzedniego uzyskania i przedstawienia świadectwa reeksportu. Takie świadectwo będzie można uzyskać jedynie po spełnieniu następujących warunków:

- (a) organ administracyjny państwa reeksportu ustali, że okaz został importowany do tego państwa zgodnie z postanowieniami niniejszej konwencji;
- (b) organ administracyjny państwa reeksportu ustali, że każdy żywy okaz zostanie przygotowany i będzie przewożony w sposób zapobiegający ryzyku okaleczenia, zachorowania lub okrutnego traktowania;
- (c) organ administracyjny państwa reeksportu ustali, że na każdy żywy okaz zostało uzyskane zezwolenie importowe.

5. Sprowadzenie z morza okazów należących do gatunków objętych załącznikiem I będzie wymagało uprzedniego uzyskania świadectwa od organu administracyjnego państwa, na którego terytorium następuje sprowadzenie. Takie świadectwo można będzie uzyskać jedynie po spełnieniu następujących warunków:

- (a) organ naukowy państwa, na którego terytorium następuje sprowadzenie, wyda opinię, że nie przyniesie ono szkody w utrzymaniu określonego gatunku;
- (b) organ administracyjny państwa, na którego terytorium następuje sprowadzenie, ustali, że proponowany odbiorca żywego okazu posiada wyposażenie odpowiednie do przetrzymywania go i opieki nad nim;
- (c) organ administracyjny państwa, na którego terytorium następuje sprowadzenie, ustali, że okaz nie zostanie przeznaczony głównie do celów handlowych.

Artykuł IV

Reglamentacja handlu okazami gatunków objętych załącznikiem II

1. Wszelki handel okazami gatunków objętych załącznikiem II powinien odbywać się zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu.

2. Eksport jakichkolwiek okazów należących do gatunków objętych załącznikiem II będzie wymagał uprzedniego uzyskania i przedstawienia zezwolenia eksportowego. Takie zezwolenie można będzie uzyskać jedynie po spełnieniu następujących warunków:

- (a) organ naukowy państwa eksportu wyda opinię, że eksport nie przyniesie szkody w utrzymaniu tego gatunku;
- (b) organ administracyjny państwa eksportu ustali, że okaz nie został pozyskany z naruszeniem obowiązującego prawa tego państwa o ochronie zwierząt i roślin;
- (c) organ administracyjny państwa eksportu ustali, że każdy żywy okaz zostanie przygotowany i będzie przewożony w sposób zapobiegający ryzyku okaleczenia, zachorowania lub okrutnego traktowania.

3. Organ naukowy każdej ze Stron będzie kontrolował wydawanie przez Stronę zezwoleń eksportowych na okazy należące do gatunków objętych załącznikiem II, jak i efektywny eksport tych okazów. Jeżeli organ naukowy stwierdzi, że eksport okazów któregośkolwiek z

tych gatunków powinien być ograniczony w celu utrzymania tego gatunku na całym obszarze jego występowania, na poziomie zgodnym z jego rolą w ekosystemach, w których występuje, i wyraźnie wyższym od poziomu, który mógłby kwalifikować ten gatunek do objęcia go załącznikiem I, organ ten zaleci właściwemu organowi administracyjnemu odpowiednie środki, jakie należy podjąć w celu ograniczenia udzielania zezwoleń eksportowych na okazy tego gatunku.

4. Import okazów należących do gatunków objętych załącznikiem II będzie wymagał uprzedniego przedstawienia zezwolenia eksportowego albo świadectwa reeksportu.

5. Reeksport jakichkolwiek okazów należących do gatunków objętych załącznikiem II będzie wymagał uprzedniego uzyskania i przedstawienia świadectwa reeksportu. Takie świadectwo można będzie uzyskać jedynie po spełnieniu następujących warunków:

(a) organ administracyjny państwa reeksportu ustali, że okaz został importowany do tego państwa zgodnie z postanowieniami niniejszej konwencji;

(b) organ administracyjny państwa reeksportu ustali, że każdy żywy okaz zostanie przygotowany i będzie przewożony w sposób zapobiegający ryzyku okaleczenia, zachorowania lub okrutnego traktowania.

6. Sprowadzenie z morza okazów należących do gatunków objętych załącznikiem II będzie wymagało uprzedniego uzyskania świadectwa od organu administracyjnego państwa, na którego terytorium następuje sprowadzenie. Takie świadectwo można będzie uzyskać jedynie po spełnieniu następujących warunków:

(a) organ naukowy państwa, na którego terytorium następuje sprowadzenie, wyda opinię, że sprowadzenie to nie przyniesie szkody w utrzymaniu tego gatunku;

(b) organ administracyjny państwa, na którego terytorium następuje sprowadzenie, ustali, że każdy żywy okaz będzie przetrzymywany w sposób zapobiegający ryzyku okaleczenia, zachorowania lub okrutnego traktowania.

7. Świadectwa, o których mowa w ustępie 6 niniejszego artykułu, można będzie uzyskać - po wydaniu opinii przez organ naukowy, skonsultowanej z innymi narodowymi organami naukowymi lub, w razie potrzeby, z międzynarodowymi organami naukowymi - na okresy nie przekraczające jednego roku w odniesieniu do ogólnej liczby okazów, których sprowadzenie zostało dopuszczone w tych okresach.

Artykuł V

Reglamentacja handlu okazami gatunków objętych załącznikiem III

1. Wszelki handel okazami gatunków objętych załącznikiem III będzie odbywać się zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu.

2. Eksport jakichkolwiek okazów należących do gatunków objętych załącznikiem III z każdego państwa, które objęło te gatunki załącznikiem III, będzie wymagał uprzedniego uzyskania i przedstawienia zezwolenia eksportowego. Takie zezwolenie można będzie uzyskać jedynie po spełnieniu następujących warunków:

(a) organ administracyjny państwa eksportu ustali, że okaz nie został pozyskany z naruszeniem obowiązującego prawa tego państwa o ochronie zwierząt i roślin;

(b) organ administracyjny państwa eksportu ustali, że każdy żywy okaz zostanie przygotowany i będzie przewożony w sposób zapobiegający ryzyku okaleczenia, zachorowania lub okrutnego traktowania.

3. Z wyjątkiem przypadków przewidzianych w ustępie 4 niniejszego artykułu, import jakichkolwiek okazów należących do gatunków objętych załącznikiem III będzie wymagał uprzedniego przedstawienia świadectwa pochodzenia, a w przypadkach gdy import następuje z państwa, które objęło określone gatunki załącznikiem III - zezwolenia eksportowego.
4. W przypadku reeksportu dowodem dla państwa importującego, że postanowienia konwencji zostały zachowane w odniesieniu do danego okazu, będzie świadectwo uzyskane od organu administracyjnego państwa reeksportu stwierdzające, że określony okaz został przetworzony w tym państwie lub jest reeksportowany.

Artykuł VI

Zezwolenia i świadectwa

1. Zezwolenia i świadectwa uzyskiwane w myśl postanowień artykułów III, IV i V będą zgodne z postanowieniami niniejszego artykułu.
2. Zezwolenie eksportowe będzie zawierało informacje wyszczególnione we wzorze podanym w załączniku IV; będzie ono uprawniać do eksportu jedynie w okresie sześciu miesięcy od daty wystawienia.
3. Każde zezwolenie lub świadectwo będzie zawierać tytuł niniejszej konwencji, nazwę i pieczęć organu administracyjnego, który je wydał, oraz numer kontrolny przydzielony przez organ administracyjny.
4. Każda kopia zezwolenia lub świadectwa wydanego przez organ administracyjny będzie wyraźnie oznaczona jako kopia; kopii tych nie można używać zamiast oryginału, chyba że na kopii stwierdzono inaczej.
5. Na każdą wysyłkę okazów będzie wymagane odrębne zezwolenie lub świadectwo.
6. Organ administracyjny państwa, do którego importowano jakikolwiek okaz, zatrzyma i anuluje zezwolenie eksportowe lub świadectwo reeksportu oraz każde odnośne zezwolenie importowe przedstawione przy imporcie tego okazu.
7. Jeżeli jest to wskazane i możliwe, organ administracyjny może opatrzyć okaz znakiem pozwalającym na jego identyfikację. Przez "znak" rozumie się wszelkie nie dające się zetrzeć piętna, plomby ołowiane, pieczęcie lub inne odpowiednie środki umożliwiające identyfikację okazów i sporządzone w sposób utrudniający jego naśladownictwo przez osoby niepowołane, tak dalece, jak tylko jest to możliwe.

Artykuł VII

Zwolnienia i inne specjalne postanowienia dotyczące handlu

1. Postanowień artykułów III, IV i V nie będzie się stosować do tranzytu okazów lub ich przeładunku przez lub na terytorium Strony, w czasie gdy okazy te znajdują się w kontroli celnej.
2. W przypadku gdy organ administracyjny państwa eksportu lub reeksportu ustali, że okaz został nabyty zanim postanowienia niniejszej konwencji zaczęły w stosunku do niego obowiązywać, postanowienia artykułów III, IV i V nie będą obowiązywały w stosunku do tego okazu, pod warunkiem wydania przez organ administracyjny odpowiedniego świadectwa.
3. Postanowienia artykułów III, IV i V nie będą obowiązywały w stosunku do okazów będących przedmiotami osobistymi lub domowymi. Takie zwolnienie nie będzie miało zastosowania:

(a) w odniesieniu do okazów gatunków objętych załącznikiem I, które zostały nabyte przez

właściciela poza granicami państwa jego stałego pobytu i są importowane do tego państwa, lub

(b) w odniesieniu do okazów gatunków objętych załącznikiem II, które:

- (i) zostały nabyte przez właściciela poza państwem jego stałego pobytu i w państwie, w którego dzikim środowisku zostały odłowione lub zebrane;
 - (ii) są importowane do państwa stałego pobytu właściciela oraz
 - (iii) gdy państwo, w którym zostały odłowione lub zebrane, wymaga uprzedniego udzielenia zezwolenia eksportowego,
- chyba że organy administracyjne ustalą, iż okazy zostały nabyte zanim postanowienia niniejszej konwencji zaczęły w stosunku do nich obowiązywać.

4. Okazy gatunków zwierząt objętych załącznikiem I, rozmnażane w niewoli dla celów handlowych, lub gatunków roślin objętych załącznikiem I, sztucznie rozmnażanych dla celów handlowych, będą uważane za okazy gatunków objętych załącznikiem II.

5. Jeżeli organ administracyjny państwa eksportu ustali, że okaz określonego gatunku zwierząt został wyhodowany w niewoli lub okaz gatunku roślin został sztucznie wyhodowany albo że chodzi o część takiego zwierzęcia lub rośliny, lub też o otrzymany z nich produkt, wydane przez organ administracyjny świadectwo stwierdzające ten fakt będzie akceptowane zamiast zezwoleń lub świadectw wymaganych zgodnie z postanowieniami artykułów III, IV lub V.

6. Postanowienia artykułów III, IV i V nie będą obowiązywały w przypadku pożyczek, darów lub wymiany, nie mających celu handlowego, pomiędzy naukowcami lub instytucjami naukowymi zarejestrowanymi przez organy administracyjne ich państw, dotyczących okazów zielnikowych lub okazów muzealnych zakonserwowanych, zasuszonych lub umieszczonych w płynie albo dotyczących żywego materiału roślinnego zaopatrzonego w etykietę wydaną lub potwierdzoną przez organ administracyjny.

7. Organ administracyjny każdego państwa może wyrazić zgodę na odstąpienie od wymogów artykułów III, IV i V oraz wyrazić zgodę na przewożenie bez zezwoleń lub świadectw okazów stanowiących część objazdowych ogrodów zoologicznych, cyrków, menażerii, wystaw roślin lub innych wystaw objazdowych, pod warunkiem że:

(a) eksporter lub importer poda temu organowi administracyjnemu pełną charakterystykę tych okazów;

(b) okazy należą do jednej z kategorii wymienionych w ustępach 2 lub 5 niniejszego artykułu oraz

(c) organ administracyjny ustali, że każdy żywy okaz będzie przewożony i dogładany w sposób minimalizujący ryzyko okaleczenia, zachorowania lub okrutnego traktowania.

Artykuł VIII

Środki, które Strony mają podjąć

1. Strony podejmą odpowiednie środki w celu wprowadzenia w życie postanowień niniejszej konwencji oraz zakazu handlu okazami zwierząt i roślin naruszającego jej postanowienia. Środki te obejmują:

- (a)** sankcje karne za handel lub przetrzymywanie takich okazów, albo za jedno i drugie naruszenie, oraz
- (b)** konfiskatę lub odesłanie takich okazów do państwa eksportu.

2. Poza środkami podjętymi zgodnie z ustępem 1 niniejszego artykułu Strona może, gdy uważa to za konieczne, ustanowić wewnętrzny tryb postępowania w sprawie zwrotu wydatków, jakie poniosła w związku z konfiskatą okazów, które były przedmiotem handlu naruszającego postanowienia niniejszej konwencji.

3. W miarę możliwości, Strony zapewnią, aby wszelkie formalności wymagane w handlu okazami były załatwiane jak najszybciej. W celu ułatwienia tych formalności każda Strona może wyznaczyć porty wyjścia i porty wejścia, w których okazy powinny być przedstawione do ocenia. Strony zapewnią także, aby każdy żywy okaz był w czasie tranzytu, przetrzymywania lub przewozu doglądany w sposób zapobiegający ryzyku okaleczenia, zachorowania lub okrutnego traktowania.

4. W przypadku konfiskaty żywego okazu w wyniku środków podjętych na podstawie postanowień ustępu 1 niniejszego artykułu:

- (a)** okaz ten zostanie powierzony organowi administracyjnemu państwa, które dokonało konfiskaty;
- (b)** organ administracyjny, po konsultacji z państwem eksportu, zwróci okaz temu państwu na jego koszt albo przekaze do schroniska lub do innego miejsca, które ten organ uzna za odpowiednie i zgodne z celami niniejszej konwencji, oraz
- (c)** organ administracyjny może zasięgnąć opinii organu naukowego lub - jeśli uzna to za pożądane - skonsultować się z Sekretariatem w celu ułatwienia podjęcia decyzji przewidzianej w punkcie (b) niniejszego ustępu, łącznie z wyborem schroniska lub innego miejsca.

5. Schronisko, o którym mowa w ustępie 4 niniejszego artykułu, oznacza instytucję powołaną przez organ administracyjny do opiekowania się żywymi okazami, zwłaszcza tymi, które zostały skonfiskowane.

6. Każda Strona będzie prowadziła wykaz danych dotyczących handlu okazami gatunków objętych załącznikami I, II i III, który będzie obejmował:

- (a)** nazwiska i adresy eksporterów i importerów;
- (b)** liczbę i rodzaj wydanych zezwoleń i świadectw; państwa, z którymi taki handel miał miejsce; liczbę lub ilości i rodzaj okazów, nazwy gatunków, takie jakie zostały zamieszczone w załącznikach I, II i III oraz, stosownie do okoliczności, wielkość i płeć okazów.

7. Każda Strona będzie sporządzać okresowe sprawozdania dotyczące stosowania przez nią niniejszej konwencji i przekazywać Sekretariatowi:

- (a)** roczne sprawozdanie zawierające streszczenie informacji wymienionych w punkcie (b) ustępu 6 niniejszego artykułu oraz
- (b)** dwuletnie sprawozdanie o środkach ustawodawczych, reglamentacyjnych i administracyjnych, podejmowanych w celu wykonania postanowień niniejszej konwencji.

8. Informacje, o których mowa w ustępie 7 niniejszego artykułu, będą publicznie udostępnione w takiej mierze, w jakiej na to pozwala ustawodawstwo i przepisy zainteresowanego państwa.

Artykuł IX

Organy administracyjne i naukowe

1. Dla celów niniejszej konwencji każda Strona wyznaczy:

- (a) jeden lub więcej organów administracyjnych właściwych do wydawania zezwoleń lub świadectw w imieniu tej Strony oraz
- (b) jeden lub więcej organów naukowych.

2. Równocześnie ze złożeniem dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, państwo składające poinformuje rząd, będący depozytariuszem, o nazwie i adresie organu administracyjnego upoważnionego do porozumiewania się z innymi Stronami oraz z Sekretariatem.

3. Wszelkie zmiany dotyczące wyznaczenia lub upoważnienia dokonanego w myśl postanowień niniejszego artykułu zostaną zakomunikowane przez zainteresowaną Stronę Sekretariatowi w celu przekazania wszystkim innym Stronom.

4. Organ administracyjny, o którym mowa w ustępie 2 niniejszego artykułu, przekaże, na prośbę Sekretariatu lub organu administracyjnego innej Strony, odbitki stempli, pieczęci lub innych oznakowań używanych do stwierdzania autentyczności zezwoleń lub świadectw.

Artykuł X

Handel z państwami, które nie są Stronami konwencji

W przypadku eksportu lub reeksportu przeznaczonego do państwa nie będącego Stroną niniejszej konwencji albo importu pochodzącego z takiego państwa, Strony mogą zamiast zezwoleń i świadectw wymaganych przez niniejszą konwencję uznawać podobne dokumenty wydane przez właściwe organy tego państwa; dokumenty te powinny w zasadzie odpowiadać warunkom co do zezwoleń i świadectw, ustalonym w niniejszej konwencji.

Artykuł XI

Konferencja Stron

1. Sekretariat zwoła sesję Konferencji Stron nie później niż dwa lata po wejściu w życie niniejszej konwencji.

2. Następnie Sekretariat będzie zwoływał sesje zwyczajne Konferencji co najmniej raz na dwa lata, chyba że Konferencja zdecyduje inaczej, a sesje nadzwyczajne - na pisemne żądanie co najmniej jednej trzeciej Stron.

3. Na sesjach zwyczajnych lub nadzwyczajnych tej Konferencji, Strony dokonują przeglądu całokształtu stosowania niniejszej konwencji i mogą:

- (a) podejmować wszelkie decyzje, konieczne dla umożliwienia Sekretariatowi wykonywania jego obowiązków, oraz podejmować postanowienia finansowe;
- (b) rozpatrywać i przyjmować poprawki do załączników I i II zgodnie z artykułem XV;
- (c) dokonywać przeglądu postępu osiągniętego w dziedzinie odbudowy i zachowania gatunków objętych załącznikami I, II i III;
- (d) otrzymywać i rozważać wszelkie sprawozdania przedstawione przez Sekretariat lub którąkolwiek Stronę oraz,
- (e) jeżeli jest to wskazane, wydawać zalecenia w celu usprawnienia stosowania niniejszej konwencji.

4. Na każdej sesji zwyczajnej Strony mogą określić czas i miejsce następnej sesji zwyczajnej, która ma odbyć się zgodnie z postanowieniami ustępu 2 niniejszego artykułu.
5. Na każdej sesji Strony mogą ustalić i przyjąć regulamin wewnętrzny sesji.
6. Organizacja Narodów Zjednoczonych, jej organizacje wyspecjalizowane, Międzynarodowa Agencja Energii Atomowej, jak również każde państwo nie będące Stroną niniejszej konwencji, mogą być reprezentowane na sesjach Konferencji przez obserwatorów, którzy będą mieli prawo uczestniczenia w sesji bez prawa głosowania.
7. Wszystkie organy lub instytucje, mające techniczne kwalifikacje w dziedzinie ochrony, utrzymania i gospodarowania dzikimi zwierzętami i roślinami, należące do niżej wymienionych kategorii, które poinformują Sekretariat o swym życzeniu przysyłania obserwatorów na sesje Konferencji, zostaną do nich dopuszczone, chyba że co najmniej jedna trzecia Stron wyrazi sprzeciw:

- (a) międzynarodowe organizacje albo instytucje rządowe lub też pozarządowe bądź narodowe organizacje i instytucje rządowe oraz
- (b) narodowe organizacje albo instytucje pozarządowe upoważnione do tego przez państwo, w którym mają siedzibę.

Dopuszczeni obserwatorzy będą mieli prawo uczestniczenia w sesjach bez prawa głosowania.

Artykuł XII

Sekretariat

1. Po wejściu w życie niniejszej konwencji Dyrektor Generalny Programu Ochrony Środowiska Organizacji Narodów Zjednoczonych utworzy Sekretariat. Będzie on mógł - w zakresie i w sposób, jakie uzna za właściwe - korzystać z pomocy odpowiednich międzynarodowych lub narodowych organizacji rządowych lub pozarządowych i instytucji kompetentnych w sprawach ochrony, utrzymania i gospodarowania dzikimi zwierzętami i roślinami.

2. Funkcje Sekretariatu są następujące:

- (a) organizowanie Konferencji Stron i zapewnienie Konferencjom należytej obsługi;
- (b) spełnianie funkcji powierzonych mu zgodnie z postanowieniami artykułów XV i XVI niniejszej konwencji;
- (c) podejmowanie - zgodnie z programami zatwierdzonymi przez Konferencję Stron - badań naukowych i technicznych, które będą przyczyniać się do stosowania niniejszej konwencji, łącznie z badaniami dotyczącymi norm, które powinny być przestrzegane przy przygotowaniu i przewozie żywych okazów oraz środków identyfikacji okazów;
- (d) studiowanie sprawozdań Stron i żądanie od Stron wszelkich uzupełniających informacji, które uzna za konieczne dla zapewnienia stosowania niniejszej konwencji;
- (e) zwracanie uwagi Stron na wszelkie sprawy dotyczące celów niniejszej konwencji;
- (f) okresowe publikowanie i rozprowadzanie wśród Stron bieżącego wydania załączników I, II i III, jak również wszelkich informacji, które ułatwiają identyfikację okazów gatunków objętych tymi załącznikami;
- (g) przygotowywanie sprawozdań rocznych dla Stron o jego własnych pracach oraz stosowaniu niniejszej konwencji, jak również wszelkich innych sprawozdań, których Strony mogą zażądać podczas sesji Konferencji Stron;
- (h) czynienie zaleceń w sprawie realizacji celów i stosowania postanowień niniejszej konwencji, łącznie z wymianą informacji o charakterze naukowym lub technicznym;
- (i) spełnianie wszelkich innych funkcji powierzonych mu przez Strony.

Artykuł XIII

Środki międzynarodowe

1. W przypadku gdy Sekretariat na podstawie otrzymanych informacji uzna, że jakikolwiek gatunek objęty załącznikiem I lub II jest zagrożony przez handel okazami tego gatunku lub że postanowienia niniejszej konwencji nie są skutecznie przestrzegane, zakomunikuje o tym właściwemu organowi administracyjnemu Strony lub Stron zainteresowanych.
2. Strona, która otrzyma wiadomość dotyczącą faktów, o których mowa w ustępie 1 niniejszego artykułu, poinformuje możliwie niezwłocznie Sekretariat o wszelkich takich faktach w zakresie, w jakim pozwala na to jej ustawodawstwo, i stosownie do okoliczności zaproponuje środki zaradcze. Gdy Strona uzna, że pożądane jest dochodzenie, może ono być przeprowadzone przez jedną lub więcej osób specjalnie upoważnionych przez tę Stronę.
3. Informacje dostarczone przez Stronę lub wynikające z dochodzenia wspomnianego w ustępie 2 niniejszego artykułu zostaną zbadane przez następną sesję Konferencji Stron, która może skierować do tej Strony zalecenia, jakie uzna za stosowne.

Artykuł XIV

Stosunek konwencji do ustawodawstwa krajowego i konwencji międzynarodowych

1. Postanowienia niniejszej konwencji w żadnej mierze nie naruszają prawa Stron do zastosowania:
 - (a) bardziej surowych środków wewnętrznych dotyczących warunków, jakim podlega handel, odławianie lub zbiór, przetrzymywanie lub przewóz okazów należących do gatunków objętych załącznikami I, II i III, aż do całkowitego zakazu włącznie, lub
 - (b) wewnętrznych środków ograniczających lub zakazujących handlu, odławiania, zbioru, przetrzymywania lub przewozu okazów gatunków nie objętych załącznikami I, II lub III.
2. Postanowienia niniejszej konwencji nie naruszają postanowień wewnętrznych ani zobowiązań Stron wynikających z jakiegokolwiek układu, konwencji lub umowy międzynarodowej, dotyczących innych aspektów handlu, odławiania, zbioru, przetrzymywania lub przewozu okazów, które weszły lub mogą później wejść w życie w stosunku do którejkolwiek Strony, łącznie z rozporządzeniami dotyczącymi cła, zdrowia publicznego, weterynarii oraz kwarantanny roślin.
3. Postanowienia niniejszej konwencji nie naruszają postanowień lub zobowiązań wynikających z układów, konwencji lub umów międzynarodowych zawartych lub takich, które mogą być zawarte pomiędzy państwami, i dotyczących utworzenia unii lub regionalnej strefy handlowej obejmującej utworzenie lub utrzymanie wspólnej zewnętrznej kontrolnej i zniesienie kontroli celnej wewnętrznej w zakresie, w jakim dotyczą one handlu między państwami członkowskimi takiej unii lub strefy.
4. Państwo będące Stroną niniejszej konwencji, które jest również Stroną jakiegokolwiek innego układu, konwencji lub umowy międzynarodowej, obowiązującej w chwili wejścia w życie niniejszej konwencji, na mocy której zapewnia się ochronę gatunkom morskim objętym załącznikiem II, zostanie zwolnione z zobowiązań nakładanych na nie w myśl postanowień niniejszej konwencji w odniesieniu do handlu okazami gatunków objętych załącznikiem II, zgodnie z postanowieniami tego innego układu, konwencji lub umowy międzynarodowej, jeżeli okazy te zostały złowione przez statki zarejestrowane w tym państwie.
5. Bez względu na postanowienia artykułów III, IV i V niniejszej konwencji, wszelki eksport okazów złowionych zgodnie z ustępem 4 niniejszego artykułu będzie wymagał jedynie świadectwa organu administracyjnego państwa, do którego okazy zostały sprowadzone,

stwierdzającego, że dany okaz został złowiony zgodnie z postanowieniami innego układu, konwencji lub umowy międzynarodowej.

6. Żadne postanowienie niniejszej konwencji nie stoi na przeszkodzie kodyfikacji i opracowaniu prawa morza przez Konferencję Prawa Morza Organizacji Narodów Zjednoczonych, zwołaną zgodnie z Rezolucją 2750 C (XXV) Zgromadzenia Ogólnego Narodów Zjednoczonych ani obecnym albo przyszłym roszczeniom lub poglądom prawnym jakiegokolwiek państwa na prawo morza oraz charakter i zasięg jego jurysdykcji przybrzeżnej oraz jurysdykcji, którą sprawuje w stosunku do statków podnoszących jego banderę.

Artykuł XV

Poprawki do załączników I i II

1. W zakresie poprawek wnoszonych do załączników I i II podczas sesji Konferencji Stron będą stosowane następujące postanowienia:

(a) każda Strona może zaproponować poprawkę do załącznika I lub II w celu rozpatrzenia na następnej sesji Konferencji. Tekst proponowanej poprawki zostanie zakomunikowany Sekretariatowi co najmniej 150 dni przed sesją Konferencji. Sekretariat przekonsultuje poprawkę z innymi Stronami oraz z zainteresowanymi organami, zgodnie z postanowieniami punktów (b) i (c) ustępu 2 niniejszego artykułu oraz powiadomi o ich stanowisku wszystkie Strony nie później niż 30 dni przed sesją Konferencji;

(b) poprawki będą przyjmowane większością dwóch trzecich liczby głosów Stron obecnych i głosujących. Określenie "Strony obecne i głosujące" oznacza Strony obecne i głosujące za lub przeciw. Strony wstrzymujące się od głosu nie będą wliczane do dwóch trzecich wymaganych do przyjęcia poprawki;

(c) poprawki przyjęte na sesji Konferencji wejdą w życie 90 dni po tej sesji w stosunku do wszystkich Stron, z wyjątkiem tych, które zgłosiły zastrzeżenie zgodnie z ustępem 3 niniejszego artykułu.

2. W zakresie poprawek do załączników I i II, wnoszonych między sesjami Konferencji Stron, będą stosowane następujące postanowienia:

(a) każda Strona może zaproponować poprawkę do załącznika I lub II w celu rozpatrzenia w okresie między sesjami Konferencji, w trybie korespondencyjnym ustalonym w niniejszym ustępie;

(b) w odniesieniu do gatunków morskich, Sekretariat, po otrzymaniu tekstu proponowanej poprawki, niezwłocznie zakomunikuje ją Stronom. Przekonsultuje ją również z kompetentnymi organizacjami międzyrządowymi, zwłaszcza w celu uzyskania wszelkich danych naukowych, których te organy mogą dostarczyć, i w celu zapewnienia koordynacji wszelkich środków ochrony stosowanych przez te organizacje. Sekretariat możliwie niezwłocznie zakomunikuje Stronom wyrażone opinie oraz dane dostarczone przez te organizacje, jak również swoje własne wnioski i zalecenia;

(c) w odniesieniu do gatunków innych niż morskie Sekretariat, po otrzymaniu tekstu proponowanej poprawki, niezwłocznie zakomunikuje go Stronom, a następnie możliwie szybko przekaze swoje własne zalecenia;

(d) każda Strona może, w ciągu 60 dni od daty przekazania przez Sekretariat Stronom jego zaleceń w myśl punktów (b) lub (c) niniejszego ustępu, przekazać Sekretariatowi swoje komentarze dotyczące zaproponowanej poprawki, jak również wszystkie dane i informacje naukowe;

(e) Sekretariat przekaze Stronom możliwie niezwłocznie otrzymane odpowiedzi wraz ze

swymi własnymi zaleceniami;

(f) jeżeli w ciągu 30 dni od daty przekazania odpowiedzi i zaleceń zakomunikowanych w myśl postanowień punktu (e) niniejszego ustępu Sekretariat nie otrzyma żadnych zastrzeżeń co do proponowanej poprawki, poprawka ta wejdzie w życie 90 dni później w stosunku do wszystkich Stron, z wyjątkiem tych, które zgłosiły zastrzeżenia zgodnie z ustępem 3 niniejszego artykułu;

(g) jeżeli Sekretariat otrzyma zastrzeżenie którejkolwiek ze Stron, proponowana poprawka zostanie poddana głosowaniu korespondencyjnemu, zgodnie z postanowieniami punktów (h), (i) i (j) niniejszego ustępu;

(h) Sekretariat powiadomi Strony o otrzymanym zastrzeżeniu;

(i) jeżeli Sekretariat nie otrzyma głosów za, przeciw lub wstrzymujących się od co najmniej połowy Stron w ciągu 60 dni od daty zawiadomienia, o którym mowa w punkcie (h) niniejszego ustępu, proponowana poprawka zostanie odesłana do ponownego rozpatrzenia na następnej sesji Konferencji Stron;

(j) w przypadku otrzymania głosów co najmniej połowy Stron, poprawka zostanie przyjęta większością dwóch trzecich Stron głosujących za lub przeciw;

(k) Sekretariat powiadomi Strony o wyniku głosowania;

(l) w razie przyjęcia proponowanej poprawki, wejdzie ona w życie 90 dni po dacie powiadomienia przez Sekretariat o jej przyjęciu w stosunku do wszystkich Stron, z wyjątkiem tych, które zgłosiły zastrzeżenie zgodnie z postanowieniami ustępu 3 niniejszego artykułu.

3. W okresie 90 dni, o którym mowa w punkcie (c) ustępu 1 lub w punkcie (l) ustępu 2 niniejszego artykułu, każda ze Stron może, w drodze pisemnego powiadomienia rządu będącego depozytariuszem, zgłosić zastrzeżenie do tej poprawki. Dopóki takie zastrzeżenie nie zostanie wycofane, Strona ta będzie traktowana - w odniesieniu do handlu gatunkami, których poprawka dotyczy - tak jak państwo nie będące Stroną niniejszej konwencji.

Artykuł XVI

Załącznik III i poprawki do niego

1. Każda ze Stron może w każdym czasie przedłożyć Sekretariatowi listę gatunków, które określa - w granicach swojej jurysdykcji - jako podlegające reglamentacji w celach wymienionych w ustępie 3 artykułu 2. Załącznik III będzie obejmował nazwę Strony zgłaszającej gatunek w celu wpisania do załącznika, nazwę naukową tych gatunków, a także wszelkich części zwierząt lub roślin oraz otrzymywane z nich produkty, które będą wyraźnie określone zgodnie z postanowieniami punktu (b) artykułu I.

2. Każda lista, przedłożona w myśl postanowień ustępu 1 niniejszego artykułu, zostanie podana do wiadomości Stron przez Sekretariat niezwłocznie po jej otrzymaniu. Taka lista nabierze mocy obowiązującej, jako część integralna załącznika III, 90 dni po dacie jej podania do wiadomości. Po podaniu do wiadomości takiej listy każda ze Stron może, w każdej chwili, w drodze pisemnego powiadomienia rządu będącego depozytariuszem, zgłosić zastrzeżenia w odniesieniu do jakiegokolwiek gatunku, jego części albo produktu pochodnego. Dopóki takie zastrzeżenie nie zostanie wycofane, państwo to będzie traktowane - w zakresie handlu okazami tego gatunku, ich częściami lub produktami pochodnymi - tak jak państwo nie będące Stroną niniejszej konwencji.

3. Strona, która zaproponowała wpis określonego gatunku do załącznika III, może w każdej chwili wycofać go w drodze pisemnego powiadomienia Sekretariatu, który powiadomi o tym wszystkie Strony. Wycofanie staje się skuteczne 30 dni od daty tego powiadomienia.

4. Każda ze Stron, przedkładając listę w myśl postanowień ustępu 1 niniejszego artykułu, przedłoży Sekretariatowi kopie wszelkich ustaw i przepisów krajowych stosowanych do

ochrony takiego gatunku, wraz z wszelkimi komentarzami, które uważa za niezbędne lub których może zażądać Sekretariat. Dopóki gatunki, o których mowa, pozostaną objęte załącznikiem III, Strona ta będzie przedkładać wszelkie zmiany tych ustaw i przepisów lub wszelkie nowe komentarze - z chwilą ich wprowadzenia.

Artykuł XVII

Poprawki do konwencji

1. Sekretariat zwoła nadzwyczajną sesję Konferencji Stron na pisemne żądanie co najmniej jednej trzeciej Stron w celu rozpatrzenia i przyjęcia poprawek do niniejszej konwencji. Takie poprawki będą przyjmowane większością dwóch trzecich liczby głosów Stron obecnych i głosujących. Przez określenie "Strony obecne i głosujące" rozumie się Strony obecne i głosujące za lub przeciw. Strony wstrzymujące się od głosowania nie będą wliczane do dwóch trzecich wymaganych do przyjęcia poprawki.
2. Sekretariat przekaże Stronom tekst każdej zaproponowanej poprawki co najmniej 90 dni przed sesją Konferencji.
3. Poprawka wejdzie w życie w stosunku do Stron, które ją przyjęły 60 dni po złożeniu przez dwie trzecie Stron rządowi będącemu depozytariuszem dokumentów stwierdzających przyjęcie poprawki. Po tym czasie poprawka wejdzie w życie w stosunku do każdej innej Strony 60 dni po złożeniu przez tę Stronę dokumentu stwierdzającego przyjęcie poprawki.

Artykuł XVIII

Załatwianie sporów

1. Wszelkie spory, jakie mogą powstać pomiędzy dwiema lub więcej Stronami niniejszej konwencji, w związku z interpretacją lub stosowaniem jej postanowień, będą przedmiotem negocjacji między zainteresowanymi Stronami.
2. Jeżeli spór nie może być załatwiony w trybie przewidzianym w ustępie 1 niniejszego artykułu, Strony mogą za obopólną zgodą poddać spór arbitrażowi, a w szczególności Stałemu Trybunałowi Arbitrażowemu w Hadze. Strony które poddały spór arbitrażowi, będą związane decyzją arbitrażową.

Artykuł XIX

Podpisanie

Niniejsza konwencja będzie otwarta do podpisu w Waszyngtonie do dnia 30 kwietnia 1973 r., a następnie w Bernie do dnia 31 grudnia 1974 r.

Artykuł XX

Ratyfikacja, przyjęcie, zatwierdzenie

Niniejsza konwencja podlega ratyfikacji, przyjęciu lub zatwierdzeniu. Dokumenty ratyfikacyjne, przyjęcia lub zatwierdzenia zostaną złożone rządowi Konfederacji Szwajcarskiej, który będzie rządem depozytariuszem.

Artykuł XXI

Przystąpienie

Niniejsza konwencja będzie stale otwarta do przystąpienia. Dokumenty przystąpienia będą składane rządowi depozytariuszowi.

Artykuł XXII

Wejście w życie

1. Niniejsza konwencja wejdzie w życie 90 dni po dacie złożenia rządowi depozytariuszowi dziesiątego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia.
2. W stosunku do każdego państwa, które ratyfikuje, przyjmie lub zatwierdzi niniejszą konwencję albo do niej przystąpi po złożeniu dziesiątego dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, niniejsza konwencja wejdzie w życie 90 dni po złożeniu przez to państwo dokumentu ratyfikacyjnego, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia.

Artykuł XXIII

Zastrzeżenia

1. Niniejsza konwencja nie może być przedmiotem zastrzeżeń ogólnych. Mogą być zgłoszone tylko zastrzeżenia szczegółowe, zgodnie z postanowieniami niniejszego artykułu oraz artykułu XV i XVI.
2. Każde państwo może, składając swój dokument ratyfikacyjny, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, zgłosić określone zastrzeżenia w odniesieniu do:

- (a) jakiegokolwiek gatunku wymienionego w załączniku I, II lub III albo
- (b) jakichkolwiek części lub produktów pochodzenia zwierzęcego albo roślinnego, należących do gatunku objętego załącznikiem III.

3. Dopóki państwo będące Stroną niniejszej konwencji nie wycofa swego zastrzeżenia, zgłoszonego w myśl postanowień niniejszego artykułu, będzie ono traktowane - w zakresie handlu gatunkami lub częściami albo produktami otrzymanymi ze zwierząt lub roślin wymienionych w tym zastrzeżeniu - tak jak państwo nie będące Stroną niniejszej konwencji.

Artykuł XXIV

Wypowiedzenie

Każda Strona może wypowiedzieć niniejszą konwencję w drodze pisemnego zawiadomienia skierowanego do rządu będącego depozytariuszem. Wypowiedzenie to stanie się skuteczne po upływie 12 miesięcy od otrzymania zawiadomienia przez rząd będący depozytariuszem.

Artykuł XXV

Depozytariusz

1. Oryginał niniejszej konwencji w językach angielskim, chińskim, francuskim, hiszpańskim i rosyjskim, z których każdy jest jednakowo autentyczny, zostanie złożony rządowi będącemu depozytariuszem, który przekaże uwierzytelnione jego kopie państwom, które podpisały konwencję lub złożyły dokumenty przystąpienia do niej.
2. Rząd będący depozytariuszem poinformuje wszystkie państwa podpisujące lub przystępujące do konwencji oraz Sekretariat o podpisach, złożeniu dokumentów ratyfikacyjnych, przyjęcia, zatwierdzenia lub przystąpienia, o wejściu w życie niniejszej konwencji, zgłoszeniu lub wycofaniu zastrzeżeń, poprawek do niej i o zawiadomieniach o wypowiedzeniu.
3. Rząd będący depozytariuszem przekaże, niezwłocznie po wejściu w życie niniejszej

konwencji, jej uwierzytelniony egzemplarz Sekretariatowi Narodów Zjednoczonych w celu zarejestrowania i opublikowania zgodnie z artykułem 102 Karty Narodów Zjednoczonych.

Na dowód czego niżej podpisani pełnomocnicy, należycie w tym celu upoważnieni, podpisali niniejszą konwencję.

Sporządzono w Waszyngtonie dnia trzeciego marca tysiąc dziewięćset siedemdziesiątego trzeciego roku.